

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської та фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: «Особливості сприйняття тексту-оригіналу й перекладу білінгвами»

Студента групи МЛа 02-20

факультету германської філології і перекладу

денної форми здобуття освіти

спеціальності 035 Філологія

Кравцова Дениса Сергійовича

Науковий керівник:

доктор філологічних наук,

професор

Терехова Діана Іванівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of German and Finno-Ugric philology

Term Paper

“Peculiarities of perception of the original text and translation by bilinguals”

DENYS KRAVTSOV

Group MLa 02-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

Diana Terekhova

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ БІЛІНГВІЗМУ У СУЧАСНИХ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	6
1.1. Історія вивчення явища двомовності.....	6
1.2. Сутність білінгвізму та його класифікації.....	10
РОЗДІЛ 2. КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ І СТРАТЕГІЙ ПЕРЕКЛАДУ: ЛІНГВІСТИЧНО-ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	12
2.1. Аналіз особливостей білінгвів та перекладачів у мовній сфері.....	12
2.2. Аналіз сприйняття білінгвами вихідних текстів та текстів перекладу.....	15
ВИСНОВКИ	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20

ВСТУП

Темою цього дослідження є особливості сприйняття тексту-оригіналу й перекладу білінгвами.

Переклад є особливим підтипом білінгвальної комунікації, проте його зв'язок із власне білінгвальною комунікацією широко не досліджувався. Основну причину відмінностей можна пояснити в термінах теорії релевантності: власне білінгвальна комунікація представляє описове, а переклад – інтерпретаційне застосування. Питання, пов'язані з непрофесійним перекладом білінгвів, також торкаються з точки зору теорії релевантності.

Насьогодні білінгвальне навчання є засобом здобуття білінгвальної освіти та процесом формування особистості, відкритої до взаємодії з навколишнім світом. Оскільки в процесі білінгвального навчання іноземна мова розглядається не лише як засіб повсякденного спілкування, а й як інструмент пізнання світу, спеціальних знань, то в результаті досягається високий інтегративний рівень мовної та предметної компетенції.

На сучасному етапі розвитку суспільства дедалі актуальнішою стає потреба забезпечення ефективності міжмовного спілкування, з чим і пов'язано підвищення наукового інтересу лінгвістів до поглибленого вивчення питання взаємодії та взаємовпливу контактуючих мов, формування і функціонування білінгвізму.

Проблема білінгвізму стала предметом вивчення Г. Д. Басової, В. П. Белянїна, І. В. Борисюка, В. М. Бріцина, Є. М. Верещагіна, Ю. І. Гулія, Л. П. Дідківської, Ю. О. Жлуктенко, О. О. Залевської, Л. В. Засекіної, І. О. Зимньої, Г. П. Іжакевича, В. І. Кононенко, О. О. Леонтьєва, С. І. Трескової, Т. М. Ушакової, Р. М. Фрумкіної та інших. У їх дослідженнях визначено, що білінгвізм має складний, різнобічний характер, оскільки і будова, і функціонування мови пов'язані з явищами різного плану. Внаслідок цього двомовність вивчають соціолінгвістика, лінгвістика, психолінгвістика, етнопсихолінгвістика, етнографія, історія культури тощо. Кожна з наук

досліджує ті чи інші сторони двомовності, у зв'язку з чим слід говорити про різні підходи до її вивчення.

Актуальність дослідження зумовлена здатністю людини користуватися у спілкуванні двома мовами, що в науці визначається як білінгвізм (або двомовність), а питання сприйняття білінгвами (людьми, які належать до категорії білінгвізму) вихідних текстів та текстів перекладу актуальне у першу чергу для цих же людей, а також для лінгвістів, які вивчають питання білінгвізму та його особливості.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) розглянути основні аспекти історії вивчення явища двомовності;
- 2) визначити сутність явища білінгвізму та вивчити його класифікації;
- 3) проаналізувати особливості білінгвів та перекладачів у мовній сфері;
- 4) проаналізувати сприйняття білінгвами вихідних текстів та текстів перекладу.

Об'єктом дослідження є сприйняття вихідних текстів та текстів перекладу (в українській та англійській мовах).

Предметом вивчення є білінгви (представники категорії білінгвізму).

Структура наукової роботи. Курсова робота складається зі вступу, який пояснює основну думку курсової роботи; розділ 1, який присвячений теоретичним основам поняття білінгвізм; розділ 2, де ми вивчаємо класифікацію типів перекладу та проводимо аналіз сприйняття білінгвами вихідних текстів та текстів перекладу; у висновках підсумовуємо результати нашого дослідження та основні положення курсової роботи; список використаної літератури, в якому вказана вся література та джерела, які були використані при написанні роботи.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ БІЛІНГВІЗМУ У СУЧАСНИХ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

1.1. Історія вивчення явища двомовності

Значення та визначення *білінгвізму* (двомовності) дуже різняться від однієї ситуації до іншої. Словник Вебстера (Dictionary MW) визначає *двомовність* як наявність або використання двох мов; людина, яка використовує дві мови (і що є звичним для неї) та контролюючи цей процес рівноспільно як і носій мови. Merriam-Webster Dictionary (21) каже, що «білінгвізм» це:

- вміння розмовляти двома мовами;
- часте використання двох мов;
- політичне чи інституційне визнання двох мов.

Однак, у широкому сенсі, бути двомовним означає здатність досконало розмовляти двома мовами. Це схоже на підхід Блумфілда (Bloomfield, 1935), який визначає двомовність як «контроль двох мов, який характерний для контролю над рідною мовою».

З іншого боку, білінгвізм – це особливе мовне явище, яке існувало з початку історії мови та людства, ще в Нігерії. Можливо, правильно прийняти мовне уявлення про те, що жодна мовна група ніколи не існувала окремо від інших мовних груп, і історія мов показала багато прикладів мовного контакту, який призводив до деяких форм білінгвізму (Byalistok, 293).

За винятком ситуації в Нігерії, деяких африканських або ассаїських націях (таких як Танзанія чи Малайзія), білінгвізм є нормою; більшість людей розмовляє двома або більше мовами, і значна частина населення світу двомовна (De Bruin, 100).

Спроба дослідити походження, поняття, результати та масштаби білінгвізму — це лише спроба поглянути на білінгвізм у всьому світі. Таким чином, такі країни, як Канада, Бельгія та Фінляндія, є двомовними націями через те, що вони підтримують свої мовні міністерства, тоді як інші країни, які

нехтують або пригнічують свої мовні міністерства, перешкоджають зростанню білінгвізму у своїх регіонах (De Bruin, 101).

Білінгвізм є соціальною необхідністю; він відкриває шляхи до освіти, робочих місць, медіа та державних послуг для актуалізації життя, покращення, ефективності, продуктивності та національного зростання. Це допомагає безперервному процесу викладання та навчання у школах. Це зроблено з метою гарної успішності та ефективного навчання вчителів у класі.

Білінгвізм бере свій початок нібито з часів Вавилонської вежі та її історії. Біблійна історія про Вавилонську вежу розповідає про час, коли всі люди розмовляли спільною мовою, що дозволило їм побудувати вежу, що сягає небес. За цей гордовитий вчинок люди були покарані, і після цього єдність людської мови було порушено; різні народи більше не могли розмовляти між собою. Ця історія є відправною точкою для розгляду того, як ми розуміємо природу мови (Friesen, 694).

1.2. Сутність білінгвізму та його класифікації

Відомо, що у лінгвістичному трактуванні білінгвізм (від лат. *bi* – два, *lingua* – мова) визначається як практика почергового використання двох мов (Денисенко, 18), або як наявність і функціонування в межах одного суспільства двох чи декількох мов ().

Отже, головною рисою зазначеного явища є функціонування двох мов у спілкуванні одних і тих самих носіїв. Саме ця обставина набуває особливого значення, оскільки взаємодія мовних систем реалізується лише у їхньому функціонуванні (Демецька, 378).

Ураховуючи це, вітчизняний мовознавець Приходько (Приходько, 330) наполягає на використанні визначення з власної мови, тобто використання поняття двомовність (Приходько, 331), хоча в українському мовознавстві терміни білінгвізм і двомовність використовуються як абсолютні синоніми (Приходько, 331).

З огляду на вищезазначене, слід розмежувати широке і вузьке розуміння білінгвізму. У широкому розумінні білінгвізмом можна вважати будь-яку практику почергового використання двох мов; сюди, зокрема, зараховуються усі випадки субординативного білінгвізму. У цьому випадку кожен мовець, що використовує елементи двох мовних систем незалежно від рівня мовної компетентності у кожній із них, вважатиметься білінгвом. Вузьке розуміння білінгвізму передбачатиме можливість зіставляти знаки кожної з мов безпосередньо із сигніфікатом, а не використовувати як посередника іншу мовну систему. Ми дотримуватимемося саме вузького розуміння білінгвізму (Шостак, 177).

Білінгвом у вузькому розумінні, відповідно, буде такий мовець чи мовний соціум в умовах масового білінгвізму, який послідовно і регулярно на даному етапі використовує дві мови для забезпечення своїх комунікативних потреб, при чому, як правило, ці мови здійснюють інтерферуючий вплив одна на одну.

Існують випадки, коли мовець стає білінгвом на обмежений час, а потім знову повертається до монолінгвальної практики. Це явище поширене, зокрема, серед сезонних робітників, а також внаслідок тимчасової трудової міграції. Повертаючись до монолінгвізму, такий мовець не втрачає навичок спілкування іншою мовою, але й не використовує їх у жодній з комунікативних ситуацій (пасивний білінгвізм), тому і не може характеризуватися як білінгв у строго лінгвістичному розумінні цього терміну (Ємельянова, 294).

Лінгвістичний підхід до вивчення білінгвізму тісно пов'язаний з інтерференцією, яка з'являється у результаті взаємодії двох мовних систем. Інтерференція – це процес і результат контакту мовних систем у мовленні білінгва, під час якого одна система є домінантною і породжує ефект впливу на вторинну, набуту мовну систему (Мазур, 18).

В залежності від лінгвістичного рівня взаємодії мов виділяють *фонетичну, граматичну та лексико-семантичну* інтерференції (Ребрій, 215).

Фонетична інтерференція характеризується порушенням та викривленням мовної системи і норм мови, що вивчається у результаті взаємодії у свідомості мовця фонетичних систем та вимовних норм рідної та іноземної мови (Ребрій, 216). Випадки фонетичної інтерференції можливі тоді, коли елементи іноземної мови відсутні у рідній мові або відрізняються від наявних (Ребрій, 216).

Граматична інтерференція – це порушення білінгвом правил співвіднесення граматичних систем рідної та іноземної мов, яке проявляється у мовних відхиленнях від граматичної норми (Ребрій, 217).

Під лексико-семантичною інтерференцією слід розуміти порушення правил слововживання, конструювання речень, що існують в іноземній мові та відбуваються під впливом рідної мови. Для лексико-семантичної інтерференції характерні зміни, що відбуваються у складі, функціях, смисловій структурі та вживанні одиниць даного рівня (Ребрій, 217).

Існує три основних типи білінгвів. Тип білінгву багато в чому залежить від етапу життя, на якому людина вивчає другу мову. Це також впливає на її спосіб мислення та спілкування. Білінгви будь-якого типу можуть добре володіти другою мовою, а це означає, що слухачі можуть не помітити відмінностей (Шостак, 178).

Білінгвів поділяють на три типи (Селіванова, 4):

1. Складні білінгви (*Compound bilinguals*).

Маленька дитина, який переїжджає зі своєю родиною в нову країну, виростатиме з двома мовними кодами, пов'язаними з єдиним консолідованим набором понять. Це структура мови, яка класифікує людину як складного білінгва.

Отже, немовля, яке залишило, скажімо, свою рідну країну (нехай буде Румунія), щоб поїхати жити в Англію, виросте, щоб мати можливість висловлюватись як румунською, так і англійською. Однак ці дві мови не будуть для них ситуативною відмінністю. Для більшої ясності розглянемо наступний тип білінгвізму.

2. Координовані білінгви (*Coordinate bilinguals*).

Скажімо, замість немовля, візьмемо дитину (підлітка), яка переїхала з Румунії до Англії. У цьому випадку дитина росте з двома наборами понять у своєму розумі, кожен з яких пов'язаний з однією з мов у їхній мовній парі (румунською та англійською). Типовим проявом у цьому випадку було б прийняття англійської мови в школі, тоді як румунська мова продовжує використовуватися вдома та у колі спілкування. Ключовою характеристикою координованих білінгвів є цей поділ у формі, меті та середовищі, у якому використовується кожна мова.

3. Підпорядковані білінгви (*Subordinate bilinguals*).

Прикладом останнього виду двомовності можуть бути батьки в міграційній сім'ї. Як нейтиви (корінні жителі) Румунії та дорослі люди, вони добре володіють румунською мовою. Однак переїзд до Англії означає, що їм потрібно використовувати свої мовні факультети, щоб також засвоїти і

англійську мову. Засвоєння англійської мови відбувається через процес фільтрації нової мови через ту, яку вони вже знають, що можна порівняти з простим перекладом. Наприклад, у їхній свідомості румунське слово для такого знайомого поняття, як «автомобіль», було б просто замінено на відповідне англійське слово.

Білінгвізм, змішаний з пристрасстю людей до глобального спілкування, дає спеціалізованих професіоналів. Саме вони стають корпоративними усними перекладачами, надають послуги з локалізації перекладу та перекладають маркетингові матеріали, що сприяє розвитку юридичного, наукового та аудіовізуального бізнесу.

РОЗДІЛ 2. КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ І СТРАТЕГІЙ ПЕРЕКЛАДУ: ЛІНГВІСТИЧНО-ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

2.1. Аналіз особливостей білінгвів та перекладачів у мовній сфері

Для початку слід чітко пояснити, що термін білінгвальна (двомовна) комунікація є терміном, що покриває наступні аспекти: 1) комунікативну діяльність білінгвальних (двомовних) людей, які використовують дві мови в повсякденній взаємодії; 2) комунікативну діяльність перекладачів, які є посередниками між (монолінгвальними або одномовними) людьми, які говорять або пишуть різними мовами (Селіванова, 8).

Білінгвальна та перекладацька комунікації подібні тим, що обидві передбачають використання двох мов; обидві виконуються білінгвами, чий ментальні уявлення та контроль їхніх двох мовних систем подібні; продукт демонструє ознаки впливу з боку іншої мови (контактні ефекти, інтерференція), що призводить до розвитку нових мовних різновидів (двомовні мовні різновиди, мова перекладу), і процес спілкування може демонструвати подібні універсальні тенденції (Селіванова, 9). Крім цих подібностей, існують також важливі відмінності, здебільшого через різницю між описовим і тлумачним використанням.

Найважливіші ознаки білінгвального спілкування включають перемикання кодів (*code switching*), інтерференцію (пряму та непряму) (*interference: direct and indirect*), запозичення (*borrowing*), повтори іншою мовою (*repetition in the other language*) та розвиток двомовного мовного різновиду (*the development of a bilingual language variety*) (Ansaldo, 455).

Безсумнівно, саме перемиканню кодів приділено найбільшу увагу в дослідженнях білінгвізму, і це та особливість, яка відрізняє звичайне двомовне спілкування від перекладу. Це особливо часто зустрічається в усній двомовній комунікації, але трапляється й у письмовій комунікації, або використання мови Інтернету (електронна пошта, спілкування в чаті тощо). (Best, 171)

Більшість літератури про білінгвізм наголошує на тому факті, що перемикання кодів, особливо у випадку вільного двомовного спілкування,

свідомо використовується для передачі соціально-прагматичних значень, які неможливо виразити словами іншої мови. Можна також припустити, що однією з функцій перемикування кодів у білінгвів є уникнення перекладу, коли якісь терміни можна краще виразити тією мовою, яка не використовується зараз (Tyler, 13).

Білінгви можуть використовувати більшу кількість запозичених слів, ніж одномовні носії їхньої мови. Запозичення відрізняється від перемикування коду тим, що передбачає інтеграцію виразу (або терміну) з L2 (*Language 2*) в L1 (*Language 1*) (або навпаки) і використання інтегрованого елемента. У цьому випадку білінгв вважає, що слово або структура L1 є словом або структурою L2 (або навпаки) (Tyler, 14).

Міжмовний повтор також є загальною рисою двомовного спілкування. Такі повтори можуть здаватися перекладами, але їхні функції відрізняються від власне перекладу (Tyler, 14).

Переклад (письмовий) та інтерпретація (усний переклад) зазвичай не допускають перемикування кодів: тексти створюються лише однією мовою. Оригінальний вихідний текст зазвичай недоступний читачеві мовою перекладу (за винятком усного перекладу та субтитрів до фільму). (Flege, 233)

Як і білінгвів, перекладачів також можна розділити на кілька типів. Існують значні відмінності між їхніми компетенціями L1 і L2 і областями, де вони мають порівнянну компетенцію обома мовами. Деякі можуть обмежено володіти SL (*source language*) загалом, але відмінно володіти термінологією певного реєстру, і можуть забезпечити чудові переклади в цьому реєстрі. Багато перекладачів мають вищу освіту в SL і стали перекладачами через навчання або досвід, але, незважаючи на відмінні навички спілкування, вони не вважають себе двомовними (Flege, 240).

Більшість перекладачів працюють з перекладом на рідну мову, але велика їх частина працює з перекладом на другу (іноземну) мову (Flege, 241). Деякі перекладачі народилися в двомовній сім'ї та (або) виховувалися в двомовному середовищі, набуваючи SL як рідної мови, другої рідної мови чи

другої мови, спілкуючись із носіями L2 у публічних і приватних сферах. Або бувають випадки, коли вони можуть зростати в одномовному середовищі рівня L1 і отримали рівень L2 у школі (як іноземну мову), частково або повністю через формальне навчання з подальшим тривалим перебуванням у країні рівня L2 (або без переваги такого перебування). Можливо, вони здобули навички перекладу через офіційне навчання (курси перекладу) або через досвід.

Як видно з двох попередніх розділів, перекладачі та білінгви перетинаються настільки, що дуже важко провести між ними чітку межу. Обидві категорії показують широкий діапазон мовної компетенції, віку оволодіння, домінування, ідентичності, сфер використання, свідомості використання мови тощо (Hamers, 2000).

Слід зробити висновок, що білінгви та перекладачі не можуть бути розрізнені на основі жодної з цих ознак. Більше того, людина може належати до обох категорій одночасно. Деякі перекладачі є двомовними від народження, і поза роботою вони можуть брати участь у двомовному спілкуванні для власних комунікативних цілей, тоді як деякі двомовні можуть іноді перекладати як непрофесійні перекладачі (Hamers, 2000).

Підсумовуючи цей підрозділ, ми можемо зробити висновок, що малоімовірно, що будь-які відмінності в особистих характеристиках білінгвів і перекладачів можуть пояснити відмінності між двомовним спілкуванням і перекладом.

2.2. Аналіз сприйняття білінгвами вихідних текстів та текстів перекладу

Порівнюючи білінгвальну та перекладацьку комунікацію, ми розуміємо, що у формулюванні свого повідомлення білінгви починають з невербальних ментальних репрезентацій, а процес вербалізації піддається міжмовним впливам, які в основному впливають із ситуації дискурсу та попередніх впливів іншої мови загалом, тоді як перекладачі починають з буквального відтворення тексту SL та покращення його шляхом інтенсивного, і часто свідомого, використання монітора (Costa, 59).

Як зазначалося раніше, звичайні білінгви без будь-якої формальної підготовки часто займаються перекладом: вони можуть перекладати те, що сказали самі, і можуть виступати перекладачами для інших людей. Рідше також перекладають письмово. Цю природну двомовну діяльність Гарріс (Harris, 109) та його колеги назвали «природним перекладом» (*natural translation*).

Гарріс (Harris, 110) та його колеги висунули гіпотезу про те, що переклад є вродженою компетентністю, а перекладацька компетентність походить від двомовної компетентності. Ця точка зору була оскаржена, але факт залишається фактом: двомовні люди без будь-якої підготовки можуть задовільно здійснювати міжмовне посередництво в різних ситуаціях.

Обговорення питання природного перекладу та тісно пов'язаного з ним питання перекладацької компетентності чи різних форм непрофесійного перекладу виходить за рамки цієї роботи, тож ми обмежимо нашу увагу трьома основними питаннями, пов'язаними з природним перекладом, а саме міжмовним повторенням (*interlingual repetition*), наближеним перекладом (*approximative translation*) і дослівним перекладом (*literal translation*). (Costa, 60)

Переклад передбачає відтворення чи повторення наявного тексту. Однак не всі повтори є перекладами. Просте повторення, не призначене для тлумачення попереднього висловлювання, використовується в одномовному

спілкуванні з різними цілями: підкреслення, поетичний або стилістичний ефект, самовиправлення, емоційні причини, виграш часу тощо. (Costa, 60)

У ситуаціях білінгвальної комунікації часто важко або навіть неможливо вирішити, чи є висловлювання, яке на перший погляд має такий самий (або майже той самий) зміст, що й висловлювання, зроблене раніше іншою мовою, описовим чи тлумачним. (Harris, 110)

Згідно з віковими періодами, білінгвізм має поділ на ранній, зумовлений перебуванням і життєдіяльністю у двомовному культурному середовищі; та пізній, при якому оволодіння другою мовою відбувається у старшому віці, після оволодіння рідною мовою. Із погляду ступеня володіння мовами та кількості мовленнєвих дій розрізняють *рецептивний*, *репродуктивний* і *продуктивний* види білінгвізму. (Harris, 111)

Рецептивний (сприймаючий) білінгвізм існує тоді, коли людина задовольняється приблизним розумінням іноземної мови. Сама людина при цьому майже не говорить і не пише.

Репродуктивний (відтворювальний) білінгвізм дозволяє білінгву не тільки сприймати (переказувати) тексти іноземної мови, але і відтворювати прочитане та почуте.

Продуктивний (породжуючий) білінгвізм дозволяє білінгву не тільки розуміти і продукувати іноземні тексти, але і породжувати їх. Іншими словами, при продуктивному білінгвізмі людина може більш-менш вільно розмовляти та писати та породжувати самостійні творчі повідомлення іноземною мовою. ()

Якщо розглянути ступінь еквівалентності англійського *scholarship* і українського *стипендія*, то нам здається, що українському слову, що виражає дане поняття, у більшому ступені відповідає словосполучення *monthly allowance* – термін, що з одного боку вказує на регулярність виплачуваної стипендії, а з іншого – на те, що вона являє собою грошову суму (як відомо, в Англії стипендія перелічується в оплату за навчання). (Costa, 81)

Ще один приклад, що показує важливість фонових знань для оволодіння комунікативною компетенцією. Порівняємо дві фрази, що були сказані в класі:

- *"Mikhael, come out to the front, please!"*
- *"Mikhael, come out to the board, please!"*

Кожна з них носить імперативний характер: у першому випадку учень має вийти вперед і повернутися до класу. Почувши другу фразу, – вийти до дошки і виконати будь-яке письмове завдання – так прийнято в англійській школі.

У наших школах цим двом фразам відповідає одна "Йдіть до дошки!" Таким чином, "Йдіть до дошки!" і "Come out to the blackboard" можуть мати установки на різну реакцію, поведінку. (Селіванова, 7) Отже, можна сказати, що фонові знання є надзвичайно важливими для перекладача, адже без таких знань переклад буде здійснено не точно. Якщо ж мова йде про білінгва, який володіє як українською так і англійською мовами, може однаково правильно прийняти обидва варіанти наказового способу даного виразу.

Двомовні люди настільки добре висловлюються як своєю першою, так і другою мовами, що їх також можна вважати носіями своєї другої мови. Перекладачі, з іншого боку, повинні читати, розуміти та зберігати ідеї іншої людини, а потім передавати їх точно й повністю таким чином, щоб точно виразити оригінальну конотацію змісту, а також без будь-яких спотворень іншою мовою.

ВИСНОВКИ

Отже, білінгвізм надає особистості безперечні переваги, розширюючи її можливості, надаючи їй вибір, тому що бути білінгвом означає – «вміти здійснювати мовну діяльність, користуючись залежно від найближчого соціального середовища, мети спілкування, поінформованості про співрозмовника тощо мовного засобу не одного, а двох мов, маючи більш менш вільний вибір мови для спілкування.

Водночас феномен білінгвізму та мультилінгвізму в сучасній соціокультурній ситуації є певним викликом суспільству, системі освіти та науці. Без створення соціальних умов та заохочення формування індивідуальної мотивації багатомовність сама по собі не гарантує ні очікуваної користі для суспільства, ні переваг для індивідуального когнітивного функціонування та розвитку особистості.

Більшість сучасних досліджень містять дані про те, що знання двох або кількох мов надає ряд переваг для когнітивного розвитку в дитинстві та когнітивного функціонування у дорослому та старечому віці. У той же час, показано, що двомовність та багатомовність не є безперечною перевагою, і існують когнітивні процеси, в яких білінгви поступаються монолінгвам і для яких білінгвізм може бути фактором ризику.

Якщо ми говоримо про перекладацький аспект, ми можемо зробити висновок, що двомовні люди, які добре вміють читати та писати, все ще не мають необхідних навичок для точного перекладу різних типів текстів або документів. Професійні перекладачі повинні мати спеціалізовану лінгвістичну підготовку, щоб виконувати точні переклади. Якщо переклади доручити недосвідченим білінгвам, вони не зможуть передати точне значення та нюанси оригінальних текстів і документів, і в їхніх перекладах будуть неправильно зрозумілі частини.

Що стосується підходу до перекладу, двомовні люди та професійні перекладачі мають більше спільного один з одним, ніж з тими, хто вивчає

іноземну мову. Тому актуальним завданням, особливо для шкіл, є пошук можливостей розвитку рудиментарної посередницької компетенції до розробленої компетенції перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ребрій О. В. Системний підхід до вироблення стратегії перекладу. / Вісник ХНУ. Серія: Перекладознавство. 2009. 215-220 с.
2. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. / Запоріжжя. Прем'єр, 2008. 332 с.
3. Мазур О. В. Перекладацький метод Анатолія Онишка: автореф. дис.: спец. 10.02.16 «Перекладознавство». / Київ, 2011. 20 с.
4. Ємельянова О. До питання про лінгвістичну концепцію мовної особистості. / Наукові записки: Серія: філологічні науки. Вип. 89 (1). 293-296 с.
5. Шостак Н. Про деякі аспекти білінгвізму. / Українське мовознавство. 2010. Вип. 40/1. 176-179 с.
6. Демецька В. В. Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавчі проблеми : [монографія] / Херсон: Норд, 2006. 378 с.
7. Денисенко Н. В. Відтворення емпізи в англо-українських художніх перекладах: автореф. дис.: спец. 10.02.16. Перекладознавство./ Київ, 2011. 18 с.
8. Селіванова Е. А. Стратегії і тактики перекладача у діалогічній моделі вторинної комунікації. / Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. / Харків, 2003. 3-7 с.
9. Ansaldo, A. I., Ghazi-Saidi, L., & Adrover-Roig, D. (2015). Interference Control In Elderly Bilinguals: Appearances Can Be Misleading. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*, 37 (5), 455–470.
10. Best, C. T. (1995). A direct realist view of cross-language speech perception. In Strange, W. (Ed.), *Speech perception and linguistic experience: Issues in cross-language research*. Baltimore: York Press. 171–204.
11. Best, C. T., & Tyler, M. D. (2007). Nonnative and second-language speech perception: Commonalities and complementarities. *Language experience in second language speech learning: In honor of James Emil Flege*, 13–34.

12. Bialystok, E. (1999). Cognitive complexity and attentional control in the bilingual mind. *Child Development*, 70 (3), 636–644.
13. Bialystok, E., Craik, F. I. M., Klein, R., & Viswanathan, M. (2004). Bilingualism, aging, and cognitive control: Evidence from the Simon task. *Psychology and Aging*, 19 (2), 290–303.
14. Bloomfield, L. (1935). *Language*. London: Allen and Unwin.
15. Costa, A., Hernández, M., & Sebastián-Gallés, N. (2008). Bilingualism aids conflict resolution: Evidence from the ANT task. *Cognition*, 106 (1), 59–86.
16. De Bruin, A., Treccani, B., & Della Sala, S. (2015). Cognitive Advantage in Bilingualism: An Example of Publication Bias? *Psychological Science*, 26 (1), 99–107.
17. Flege, J. E. (1995). Second language speech learning: Theory, findings, and problems. In Strange, W. (Ed.), *Speech perception and linguistic experience: Issues in cross-language research*. Baltimore: York Press. 233–277.
18. Friesen, D. C., Latman, V., Calvo, A., & Bialystok, E. (2015). Attention during visual search: The benefit of bilingualism. *International Journal of Bilingualism*, 19 (6), 693–702.
19. Hamers, J. F., & Blanc, M. (2000). *Bilinguality and bilingualism*: Cambridge University Press.
20. Harris, Brian (1977). *The Importance of Natural Translation*. Revised text of a paper read to the AILA World Congress, Stuttgart, August 1975. *Working Papers on Bilingualism*, 12:96. 114.
21. Incera, S., & McLennan, C. T. (2015). Mouse tracking reveals that bilinguals behave like experts. *Bilingualism: Language and Cognition*, FirstView, 1–11.
22. Merriam-Webster Dictionary. URL: [<https://www.merriam-webster.com/>]
23. Paap, K. R., Johnson, H. A., & Sawi, O. (2014). Are bilingual advantages dependent upon specific tasks or specific bilingual experiences? *Journal of Cognitive Psychology*, 26 (6), 615–639.
24. Pavlenko A, editor. (2006) *Bilingual Minds: Emotional Experience, Expression, and Representation*. Clevedon: Multilingual Matters.